ראדאמער-קעלצער לעבען

היינט 10 זייטען.

Radomer-Kielcer Leben

4 (244) VI-טער יאהרגאנג.

Radom ראדאם פרייטאג

25 Stycznia 1929 י"ד שבט תרפ"ט.

פרייז 25 גראשען.

Redakcja i Admistracja

Radom, Szwarlikowska 20.

Oddział w Kielcach.

אנאנסען פרייז:

אין מילימעטער שורה: פאר'ן טעקסט		20	גר
"	אין	40	"
"	נאך	18	"

די פרייזען פאר אנאנסען אין טעקסט ... טעקסט

„SPÓŁDZIELNIA POŻYCZKOWA“

Spółdz. z ogr. odp.

w KIELCACH, Rynek 15.

Rachunek czekowy P. K. O. № 66019

Załatwia szybko i punktualnie wszelkie operacje w zakres bankowości wchodzące.

Biuro czynne od 9 rano do 7 wiecz. bez przerwy.

א הערצליכען מזל טוב דעם
ה' שלום ראזענבערג מיט זיין פרוי
צוליב דער חתונה פון זייער טאכטער
בלימה ראכע חינשען
יעקב קאטאי אונד פרוי

Z intencji zaślubin
p. I. Kormana
z p. B. Rozenberżanką
życzymy wiele szczęścia
i harmonji dusz.
H. Fajnwaks, J. Glatt.

Lekarz Dr. L. FASTMAN

b. operator Klinik wiedeńsk. spec. chorób uszu, gardła i nosa, ordynuje

w Radomiu, ul. Lubelska № 24.

LEKARZ-DENTYSTA

R. BANKIER-DEN

przy ul. **J. Malczewskiego 9/11**

przyjmuje codziennie od 10—2 i od 4—7

בעקאנטמאכונג.

דערמיט ווערט בעקאנט געמאכט די ג. קליענטעלע פון ראדאם און אומגעגענד
אז דער ביז-איצט-עקזיסטירענדער דאמען-שניידער-ווארשטאט
פון דער פירמע **מ. גרינשפאן** ראדאם, לובלינער 14
איז אויף ווייטער טהעטיג און ווערט אנגעפיהרט אונטער דער לייטונג פון זוהן **נ. גרינשפאן**
דער ווארשטאט נעמט אן ווי פריהער די אלערארט - בעשטעלונגען,
וועלכע ווערען פינקטליך און סאליד אויסגעפיהרט.

מיט אכטונג **פירמע גרינשפאן**
ראדאם, לובלינער 14.

Biuro Próśb

p. f. „PODANIE“

Radom, ul. LUBELSKA 12.

pod kierownictwem wytrawnych sił fachowych.

Załatwia wszelkie podania do instytucji rządowych, komunalnych i sądów.

Korespondencja handlowa, krajowa i zagraniczna.

PRZEPISYWANIE NA MASZYNIE.

Ceny b. przystępne.

פיינסטע פלאנצען-פוטער
כשר שרון, פרימא, אגוז,
אמאראר-מנורה-כשר
היגיעניש - נארהאפטיג
בעשאנקען
מיט 6 גאלד-מעדאלען

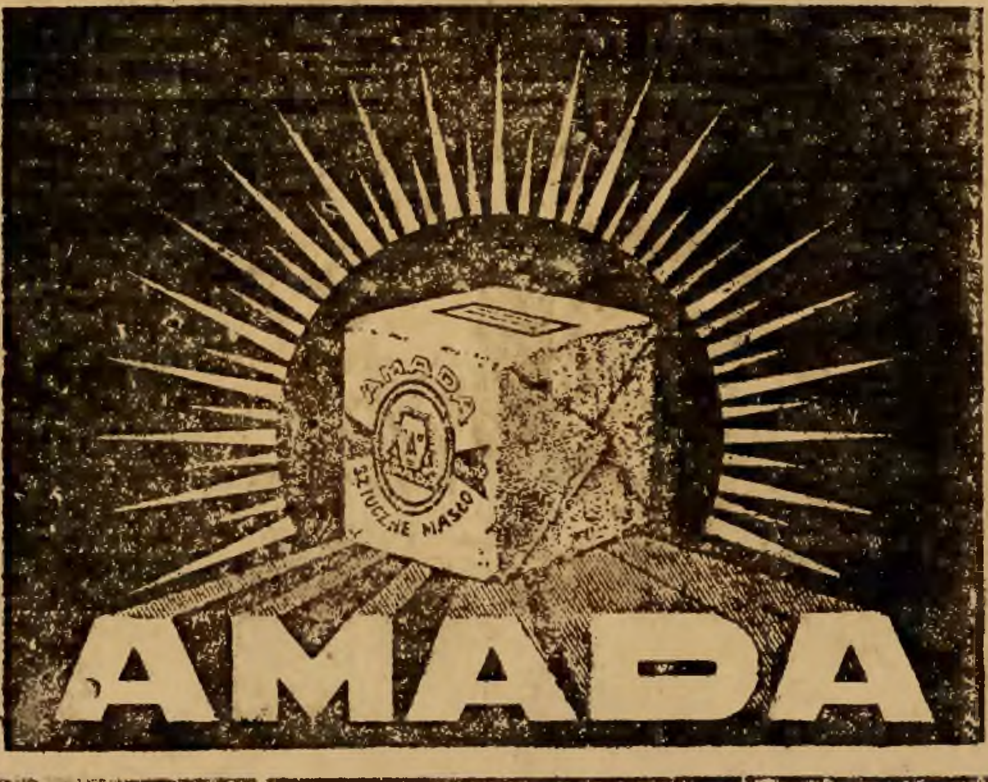

עס איז שוין פאר קיינעם
קיין סוד, אז די
פוטער
„אמאדא“
האט בעשלאגען דעם
גרעסטען רעקארד
מיט איהר גוטסקייט,
געשמאק און נארהאפטיגקייט
און איז פון אלע פוטערן
דער בעסטער סארט.

א אינסטיטוציע, וואס דארף פון אלע געשטיצט ווערן.

(וועגן דער ראדאמער געזעלשאפט „לינת-הצדק".)

אז אין ראדאם עקזיסטירט א געזעלשאפט מיט'ן נאמען „לינת-הצדק", פון דעם ווייסט בעשטימט די היגע יודישע בעפעלקערונג. דער נאמען פון דער דערמאנטער אינסטיטוציע איז גענוג פאפולער. דער חסרון איז אבער וואס פון דער דאזיגער פאפולאריטעט ציהט די אינסטיטוציע ווייניג מאטעריעלע רווחים. אלע פערשטעהען גאנץ גוט, אז לינת הצדק איז א נוצליכע און געהאנשענע אינסטיטוציע אין שטאדט, אבער קליין איז די צאהל וואס שאצט אב די נוצליכקייט דורך רעאלע און פראקטישע מעשים.

לינת הצדק ענטוויקעלט זיין מהעסיגקייט אויפ'ן געביעט פון ערטיילען אומזיסט מעדיצינישע הילף פאר אומפערמעגליכע קראנקע, אויף א גאנץ בעשיידענעם אופן, אהן טאראראם, אהן פאמפע און אהן א וועלכער ס'איז שרייענדיגע רעקלאמע. דאס איז אפשר א מעלה, אבער א קנאפע סגולה צו דער קעשענע. מיר לעבען היינט אין א צייט ווען רעקלאמע שפילט די וויכטיגסטע ראל ביי יעדער אונטערנעהמונג, אונאבהענגיג דערפון, וואס פאר א כאראקטער און אייגענשאפטען די אונטערנעמונג ענטהאלט. מעג זי זיין א פילאנטראפישע, די הומאניטארסטע און די קלאר־געזעלשאפטליכסטע אין עלעמענטאר־עטישען זין. אלעס, אלעס נויטיגט זיך היינט אין רעקלאמע־מאכעריי. די גרעסטע מעשים טובים אליין, מוזען היינט אילוסטרירט און געצייגט ווערען, נאך א אויסשטעלונגס־גאלעריע פאר דער עפענטליכקייט, וועלכע זאל אין א קאנקרעטען פארם אלעס אנטאפען מיט דער האנד און זעהן בחוש די אויפטהואונגען פון דער, אדער יענער אונטערנעהמונג, אדער אינסטיטוציע.

אין דעם עצם פון דער זאך, צי רעקלאמירען פילאנטראפישע אקציעס איז נויטווענדיג, אדער נישט — אין דעם פרט וועלען מיר יעצט נים אריינגעהן. מיר וועלען דעם פאקט נעמען ווי ער געהט, און דער פאקט איז, אז אלעס אהן אונטערשייד מוז היינט גענומען ווערען אויפ'ן הויכען טאהן פון רעקלאמע־מוזיק. איז אבער די מעשה, וואס דערצו מוז מען האבען דעם מין כסף, א זאך, וואס נישט אלע מאהל איז עס בנמצא אין דער ארימער קאסע פון א פילאנטראפישער אינסטיטוציע קאנען טאקע די אויסגאבען פון לינת-הצדק זיין פון דער שענסטער און איידעלסטער מאטעריע, און אויב מ'קאן נישט יעדעס מאהל קומען צום עולם מיט גרויסע און לאנגע אויפרופען, וועלכע זאלען אפעלירען, רופען און וועקען און שנורען דאס געוויסען, בעווייזענדיג גלייכצייטיג דורך סטאטיסטישע ציפערען בעשטעטיגט, וואס לינת הצדק האט אליין אין משך פון דער און דער צייט אויפגעטוהן, אנרופענדיג דאנער, אפשר, די נעמען און די קראנק פון די, וועלכע האבען די פילאנטראפישע הילף בעקומען — אויב אזא אפעל רעקלאמע איז צוליב געלד־מאנגעל שווער דורכצופיהרען קומט טאקע אויס דעם לינת הצדק צו לייד ען א קריזיס און ער איז געצווינגען בלית ברירה צו פערלאזען זיך, אויף די ווייניגע, וואס האבען נאך געפיהל און פערשטענדניש פאר אזא אינסטיטוציע און שטיצען זי מיט א געוויסען חודשליכען פיייוויליגן אבצאהל.

אזוי זעהט אפשר אויס אין פלוג די אורזאך, פאר וואס לינת הצדק ווערט ווייניג אונטערשטיצט מצד דער געזעלשאפט, ווערכער מען מוז אויפמרייסלען דורך פערשידענע סיגנאל זאן און רוישיגע סענסאציע־עפעקטען. זיין מהעסיגקייט ווערט אבער נישט געצייגט און הויבט נישט אויף ארויס זיך קיין שום קירוב. אין דער ריכטיגקייט אבער איז די טהעטיגקייט פון לינת הצדק א גענוג ריידענדיגע פאר די וואס קוקען זיך נעהנטער צו און האבען א אויפריכטיגע בעציהונג צו דער אינסטיטוציע. מען דארף זיך נאר וועלען אבשטעלען אויף א ווילע אין טעגליכען הו־הא און זיך אויפמערקזאמער צוקוקען וועט מען זעהן קלאר און דייטליך, אז לינת הצדק לייסטעט פיעל, זעהר פיעל לטובת א גרויסען טייל פון דער היגער יודישער בעפעלקערונג.

צי איז בלויז דער פאקט וואס א גאנצע נאכט איז אפען א אינסטיטוציע, וואו ס'זיצען ספעציעלע דיזשורען מיט וועמענס הילף מ'קאן צו יעדער צייט און אין יעדען נויטיגען מאמענט בעקומען מאמענטאל א דאקטאר — נישט א גענוג איבערצייגענדער צי בריך מען נאך מעהר אילוסטראציעס, ווי די ארימע קראנקע גופא, וועלכע בעקומען דאקטוירישע און מעדיצינישע הילף אומזיסט צו יעדער צייט?

אדרבה, זאלען די ראדאמער יודען זיך פעראינטערעסירען און זיי וועלען זיך אליין מאכען א שפרוואנטש, פאר וואס זיי פערשטייגען די דאזיגע אינסטיטוציע. זיי וועלען זיך איבערצייגען, אז דער אינסטיטוציע דארף נעגעבען ווערען די ברייטעסטע מעגליכקייטען צו ענטוויקלען א אינטענסיווע טהעטיגקייט אין א ברייטערען מאסשטאב, ווייל פון טאג־צו־טאג ווערען די אויסגאבען אלץ גרעסער. די צאהל פון די קראנקע מעהרען זיך לעצטענס צוליב די פערשידענע אנשטעקענדע קראנקהייטען ווי צ.ב.ש: גריפ, שקארלאטין, דיפטעריט, מאזלען, לונגען אנצינדונגען, בויך און פלעקען־טיפוסען.

צווישען די גויסבעדערפטיגע, וואס ווענדען זיך צום „לינת הצדק" נאך הילף געפינען זיך פיל בכבודיגע מענשען, וועלכע געהען נאך אן אין גאס אלס גבירישע מענשען און זיי זענען לידער געצוואונגען צו געניסען פון אומזיסטער מעדיצינישער הילף.

פיל זענען די אויסגאבען פון לינת הצדק, אבער די פינאנסיעלע מעגליכקייטען זענען זעהר בעגרענצטע, די אויסגאבען זענען קאלאסאל, און דער [illegible] איז זעהר גרויס. [illegible] דאקטוירים, [illegible] געהן איבער די שפיטעלער און [illegible] די קראנקע און זיי דערפרישען מיט וויין, מילך, צוקער, ווייטרויבען, פאמעראנצען, וועלכע ווערען צעטיילט אין גרויסע קוואנטומ'ס. דאס אלעס איז פערבונדען מיט גרויסע אויסגאבען. די איינקונפטען אבער זענען זעהר מינימאלע און בעשרענקטע. די פערוואלטונג פון לינת הצדק האט דעריבער בעשלאסען דורכצופיהרען אן אקציע, וועלכע זאל האבען דעם ציעל צו פערבעסערען די פינאנסיעלע לאגע. כדי דאס צו פערווירקליכען האט זי בעשלאסען צוווענדען זיך צו יעדען ראדאמער יודער זאל זיך דעקלארירען און איינשרייבען זיך אלס מיטגליעד אין דער דאזיגער געזעלשאפט.

דער פערלאנג פון לינת הצדק איז ווייטער א גאנץ בעשיידענער. יעדער קאן אלס מיטגליעד זיך בעשטייערן לויט זיין יכולת און דערמיט וועט קאנען פיעל געלינדערט ווערען די עלענדע און קריטישע לאגע פון דער ארימער קראנקער יודישער בעפעלקערונג.

ס'איז א הייליגער חוב די אינסטיטוציע זאל פון אלע געשטיצט ווערען און יעדער זאל אלס מיטגליד זיין בעטייליגט אין דער געזעלשאפט לינת הצדק, וועלכע איז איינע פון די וויכטיגסטע און נוצליכסטע אינסטיטוציעס אין אונזער שטאדט.—

ב. צהייג

דאס בעסטע שפייזעפעפער
צום
ברעקפעסט־[illegible] איז באקט
„פאטאקאל"
די בעסטע
פלאנצען־פוטער
„פאטאקאנא"
דאס בעסטע
שפייז־אייל
„פאטאק"
אלץ אונטער דער שטרענגער השגחה
פון דעם בענדינער ראבינאט.

די אויפגאבען אין איצטיגען מאמענט.

(א ווארט אין דער צייט פאר יעדען בירגער).

אז עס האלט ביי א שטייער אויסמעסטונג און דער עולם ווערט נאכהער געוואהר וויפיל מ'האט איהם געשאצט אפראפאזיר למשל, הערט ער אויסער זיך, אז ער דערוויסט זיך דאס ער איז בע'עולה'ט געווארן. מ'הויבט אן שרייבען רעקורסען און שטורמען אין „פעראיין" און דאס אלץ דויערט אזוי לאנג ביז עס קומט אונטער א פרישער שטייער פון וועלכען ר'פיהלט זיך נאך א מאהל בע'עולה'ט און מ'שרייבט, פערשפייט זיך, ווייטער רעקורסען און אזוי גייט דאס כסדר פון איין שטייער אויסמעסטונג ביז'ן צווייטען.

און ווי די פראקטיק האט אונז בעוויזען ווערען די אויסמעסטונגען פון יאהר צו יאהר גרעסער, נישט קוקענדיג צו די, אדער יענע פירמע האט אין פערלויף פונ'ם יאהר געמאכט גרעסערע אדער קלענערע געשעפטען. און נישט איין פירמע, אז זי מאכט זיך דעם בילאנס, אז זי קוקט זיך ארום ווי זי האלט אין דער וועלט, וויפיל הוצאות און הכנסות זי האט געהאט אין פערלויף פונ'ם יאהר ווערט דעם אייגענטימער גארנישט היימלעך אויפ'ן הארצען ער פאלט ביי זיך פון קוראזש אין אזא מאמענט, ער ווערט אויסער זיך און עס שטעלט זיך די פראגע: וואסער ציעל האב איך אין לעבען, צו וואס ארבייט איך און פאר וועמען ארבייט איך, ווי באלד די הוצאות זענען גרעסער פון די הכנסות?

מיר ווייסען נישט ווי עס זעהט אויס אנדערשוואו, מעגליך, אז אין גאליציען, פויזען, אויבערשלעזיען, ווי די בעפעלקערונג איז ערצויגען געווארען אין די קאנסטיטוציאנעלע לענדער, וועלכע בירגער עס האבען גענאסען פון קולטורעלע ערציהונג און פאליטישען רייפקייט; איז עס אנדערש. דארט ווייסען מיר איז יעדעס געשעפט אויפגעשטעלט אויפ'ן אייראפעאישען שטייגער און אזא סוחר קען זיך אונבעדינגט בעסער אריענטירען. ער קויפט בעסער איין, איז בעהאוונט און מאכען די קאלקולאציע, ער פערשטייט זיך אויפצורעכענען וואסער פראצענט עס גייט איהם ארויף אדמיניסטראציע און אנדערע הוצאות אויף יעדען ארטיקעל און דערצו פערגעסט ער נישט צו צושטעלען זיין ריוח.

גאנץ אנדערש איז דאס ביי אונז אין קאנגרעס פוילען, מיר דא זענען ערצויגען געווארען אונטער'ן רוסישען רעזשים, וואו מיר האבען כמעט קיין שטייערען נישט געצאהלט, אדער אין בעסטען פאל איז דער שטייער געווען אזא קליינער, אזא מינימאלער, אז מ'האט זיך מיט איהם נישט גערעכענט און ער האט ביים סוחר קיין פאזיציע נישט פערנומען אלס א אויסגאבע. דערצו איז מען אונטער דער רוסישער הערשאפט געווען אויף אזוי פיל אפגעשטאנען, אז עס איז נישט נויטיג געווען צו מאדערניזירען דאס געשעפט, ווער שמועסט נאך ווי באלד עס האט געברויכט צו קאסטען געלד. און אט אין די זעלבע בעדינגונגען געפינען זיך ביז'ן היינטיגען טאג כמעט אלע מיטעלמעסיגע סוחרים און זאגאר קליינע אינדוסטריעלער, שוין נישט רעדענדיג וועגען קליינהענדלער און האנדווערקער.

היינט צו טאג געפינען מיר זיך אלס בירגער פון דער פרייער פוילישער רעפובליק און אלס אזעלכע מוז די רעגירונג בעשטייערען איהרע בירגער מיט העכערע שטייערען, ווייל מען מאג דאך נישט פערגעסען, אז פוילען איז פאר אונזערע אויגען אויפגעשטאנען תחיית המתים און שוין צוליב דעם האט זי זיך גענויטיגט אין גרעסערע הוצאות, וועלכע מוזען געדעקט ווערען פון די בירגער. וואלט אבער נאך געווען צו דערליידען ווי באלד דער שטייער סיסטעם וואלט צוגעפאסט געווארען אויף אלע איינוואוינער פון דער רעפובליק. עס וואלט געווען צו דערליידען ווען דאס דארף און די שטאט, דער פריץ און דער בויער, דער אינדוסטריעלער און סוחר וואלטען געמאסטען געווארען מיט איין און דעם זעלבען בארא־מעטער, ווען דער שטייער סיסטעם וואלט אלזא ראציאנעל פונדערגעטיילט געווארען אויף אלע בירגער פון דער רעפובליק, איז דאס אבער ווייט נישט אזוי. איז דאך שוין נישט ווייניג דיסקוסירט געווארען וועגען דעם וואס די שטאדט מוז אויסהאלטען דאס דארף און אזוי ווי די יודען וואוינען אויסשליסליך אין די שטעדט קומט ממילא אויס, אז מיר צאהלען די גרעסטע צאל שטייערען, דערצו האט מען ביי יעדע שטייער־אויסמעסטונג נור אויפ'ן אויג קודם כל דאס אפענע געשעפט, אלזא דעם קרעמער און האנדווערקער. דעריבער איז אלזא קיין וואונדער וואס אט די קליינע און מיטעלמעסיגע געפינען זיך כסדר אונטער'ן יאך פון די שטייערען. מען איז נישט פערטיג מיט איין שטייער און עס איז שוין אונטערוועגס א פרישער שטייער.

פריהער, אז מען איז בע'עולה'ט געווארען מיט א צו גרויסען שטייער אויסמעסטונג איז דער בע'עולה'טער זיכער געווען, אז מ'וועט איהם רעדוצירען, ס'האט דאך געמוזט זיין א מעות, עס איז דאך נישט מעגליך, אז צוליב א שטייער זאלען זאל מען איהם לאזען פאלען. איצט אבער זעהט מען דאך שוין, אז כונם האפען האט זיך גארנישט אויסגעצאהלט אלץ איז געבליבען ביים אלטען און איצט ווייס מען עכ"פ אז מ'דארף היינען און צאהלען.

און דעריבער, ווי באלד אז עס איז נישטא קיין האפנונג, אז די שטייערען זאלען פערקלענערט ווערען, מא שטעלט זיך די פראגע: ווי אזוי קען מען עקזיסטירען און דערביי צאלען די בעלאסטעטע שטייערען?

ווי מיר האבען שוין אויבען אנגעוויזען זענען מיר נישט געוואוינט צו פירען דעם מסחר אויף א מאדערנעם אופן. מיר ווייסען, אז א געגענשטאנד אדער א מעטער סחורה קאסט כך וכך שטעלט מען זיך צו ריוח אזא און אזא פראצענט און מ'לאזט זיך בעגניגען. מען פערגעסט אבער דערביי, אז ביי אט דעם „ריוח" דערלייגט מען ווען מ'וועט צורעכענען די שטייערען און אנדערע הוצאות וואס די פירמע מוז אויסטראגען אויף איהרע פלייצעס.

אייגענטליך, אז די רעגירונג האט געפונען דעם עולם המסחר אין אזא מצב איז געלעגען אויף איהר א חוב צו לערנען האנדלען און פראדוצירען איהרע בירגער בכדי זיי זאלען פערשטיין ווי אזוי צו קאלקולירען די סחורות און בלייבען אויפ'ן פלאץ. זי האט דאס אבער נישט געטהון. צוליב דעם איז קיין אנדערע עצה נישטא, נור אליין צו ווערען בעהאוונטניג. אליין ווערען רייף, אליין קענען קאלקולירען און צוליב דעם איז דאס ערשטע וויכטיגע צו האלטען די פעדער אין דער האנד, אלץ אויפשרייבען, אלץ אויסרעכענען, אלץ פארנאטירען, יעדער אויסגאבע צו רעכענען.

מיר מוזען צאהלען שטייערען און מיר ווילען אזעלכע אויך צאהלען, מיר ווילען אבער דערביי לעבען און נישט ווערען אויסגעריסען. עס איז אלזא געקומען די צייט ווען מ'דארף אנהויבען צו פיהרען ביכער, ביכער אפיציעלע פאר דער מאכט, וועלכע זאלען בעווייזען אונזער גאנצען מצב ווי מיר זעהען אויס, וויפיעל מיר האבען הוצאות און הכנסות.

מיר ווייסען אויסגעצייכענט, אז דאס איז נישט קיין לייכטע זאך פאר דורכשניטליכע מענשען, וועלכע זענען שטענדיג פעריאגט און פערפלאגט, וועלכע קענען אליין די ביכער נישט פיהרען און קענען זיך אויך נישט ערלויבען צו צאהלען א בוכהאלטער, וואס זאל איבערנעמען די פיהרונג פון אט די ביכער. אבער עס איז קיין עצה דערצו נישט פאראן. מיר זעהען אז די רעגירונג וויל דאס און נור דעם סיסטעם קען אונז פערלייכטערן דעם מצב, ווייל מיר ווילען דאך צאהלען שטייערן לויט א ריכטיגע אויסמעסטונג, בכדי מיר זאלען נישט פערלירען דעם באדען פון אונטער די פיס.

מען דארף זיך ערנסט פערטראכטען און נישט נור פערטראכטען, נור טאקע ענערגיש זיך נעמען דורכצופיהרען דעם דרינגענדען פארשלאג. אמת, מיר זענען נישט געוואוינט דערצו, מעגליך, אז דער טייוועל איז נישט אזוי שרעקליך, ווי מיר מאלען זיך איהם, דערצו דארף מען נישט פערגעסען, אז כל ההחלות קשות, מען וועט זיך נעמען דערצו, מען וועט דעם ענין בעטראכטען מיט דער גאנצער ערנסטקייט וועט מען דאן זעהן, אי, אז עס איז קיין אנדערע עצה נישטא, אי, אז די פאנטאזיע קען ווערען א ווירקליכקייט.

די מיטגלידער אין די סעקציעס דארפען זיך צוליב דעם צונויפקומען אין זייערע פעראיינען און פאדערען, אז די פערוואלטונגען זאלען זיי אין דעם פרט צוהילף קומען.

איצט איז די ריכטיגע צייט. נאך ניי יאהר קען מען אנהויבען פערווירקליכען דאס פיהרען די ביכער, זאל מען דעריבער אט די ריכטיגע צייט נישט פערנאכלעסיגען. זאל מען אין דעם פאל געדענקען, אז די בלויזע דבורים וועלען דא גארנישט העלפען, עס איז אלזא געקומען די צייט, ווען אונזער מצב קען אויסגעבעסערט ווערען נור דאן, ווען מיר וועלען בעווייזען דעם ווילען און די מעשים.

ל. ש.

יענטע-ביילע געהט אויפן מאסקען-באל.

(הומארעסקע)

דער ערשטער שניי האָט זיך נאָר בעוויזען, האָט יענטע-ביילע שוין אנגע-הויבען צו קלערען וועגען מאסקען-באל.

איהר פאָטער, דער ישוב'ניק, האָט איהר געבראכט פון דאָרף אין איהר פארדונגען צו דער מאדאם גאָלד. דאָ, אין דער רייכער שטוב, האָט זי זיך אָנגעהערט פון פערשידענע טעאַטערס, באַלער, קאָנצערטען. מיט גרויס נייגע-ריגקייט פלעגט זי זיך אָבער צוהערען צו די שמועסן מכח מאַסקען-באַלער. עפעס אזוי טשיקאַווע: רייכע פרויען קענען זיך גאָר אנטוהן פאַר קוימענקע-רערס. מענער אין ווייבערשען, משוגענע-נערהייז, און זי האָט בעשלאָסען, וואָס עס זאָל נישט זיין, מוז זי גיין אויף א מאַסקען-באַל.

געזאָגט האָט זי: קוים וועט נאָר די מאַדאַם גאָלד מיט איהר פערצויגע-נעם פיסקעל געוואויר ווערען-איז אויס שטעלע...

א תירוץ, וואוהין זי גייט אויף א גאנצע נאכט, האָט זי זיך שוין צוגע-טראַכט: אויף א חתונה עפעס צו איהרס א חברטע...

וואָס טוט מען אָבער מיט'ן אָנטוהן? האָט זי ביי מאַרישקע, דעם קריסטלי-כען שכנ'ס טאָכטער, געבאָרגט דעם זונטאג-אויסשטייער, און א פּאָר שיך געלע מיט הויכע כאַלעוועס האָט זי זיך אנגעליען ביי איהרס א חבר'טאַרין און אזוי איז יענטע-ביילע אוועק אויפ'ן מאסקאראַד...

אין גרויסען, ליכטיגען זאַל פּאַליעט מיט עלעקטרישע ליכט, אָרקעסטרעס שפּילען, פּאַרלאַך אין פערשידענע מאַסקעס, הייזען-קאָסטיומען, טאַנצען האַסטיגדיג פּונקט ווי זיי וואָלטען גע-טראָגען געוואָרען פון דער מוזיק.

זייד און סאמעט שימערט פאַר די אויגען, וויקעלט זיך, וויקעלט זיך. אינאיינעם מיט דעם איידעלען זיידען-שאָרך קוילערען זיך הילכיגע געלעכ-טערס. ארום די זייטען פון זאַל שפּאַ-צירען ווידער פּאַרלאַך. מענער אין שוואַרצע פראַקען מיט ווייסע וועסטען לאָזען זיך אינטריגירען... אָט וואַרפט איינער באָמבאָניערען. קלאַפּט אין פלאַש שאַמפּאַניער און הינקט צו א בלאָנדען ווייבעל, וואָס איז געאַרימט אין עמיצענס הענד.

יענטע בויגט דעם קאָפּ א הינטער און ווינקט צוריק. זי קומט באַלד.

שטייט יענטע-ביילע אין א זייט אויס-געפּוצט „פּאָ קראַקאָווסקי" מיט די פּאַרביגע סטענגעס, מיט די בלישטשענ-דיגע פליטערלאַך, וועלכע זעהען אויס צוליב'ן עלעקטרישען ליכט, ווי הינער-שע אויגען... שטייט זי אין איין ציטער האָט מורא זיך א ריר צו טהון און קוקט אויף אלץ מיט אזא חידוש.

— וואָס איז דאָס? וואָס איז די שמחה? אין הויזען גייט מען גאָר, ווי אין באָד אריין?

עס ראַיעט זיך רק א ביסעל ארום, ווי אין א בינשטאָק. ביסל-בווייז ווערט אָבער יענטע-ביילע דרייסטער און לאָזט זיך אין דער מיט זאַל אריין, וואו צענ-דליגער פּאָרלעך שפּאַצירען רונד ארום. דרייט זי זיך אזוי מיט און טראַכט דערביי: מן הסתם איז דאָ אזא מנהג זיך ארומצודרייען, פּונקט ווי א כלה צו באַדעקענס.

אין דעם גאַנצען געקנויל זעהט זי א הויכע פיגור מיט א געקעסטעלטען ליציפּעט אריבערגעצויגען איבער די אויגען, אונטער'ן האַלז א ווייסען שאַל מיט א גאָר גראָבען קנופּ, וואָס דער-גרייכט אוש ביז דער גאָמבע, די הענד האַלט ער אין די הויזען-קעשענעס און שאַרט מיט'ן גאַנצען גוף פּונקט ווי א קאָץ.

יענטע-ביילע דערשרעקט זיך — א גנב... טראַכט זי ביי זיך און טאַפּט זיך ביים בוזים, צי ער האָט ניט אַוועק די פּאָר זלאָטעס ארויסגעצויגען...

און אָט זעהט זי ווי צים אייגענעם פּאַרשוין רוקט זיך צו א דאַמע. זי וויל איהם ארומנעמען און ער בלאָזט זיך נאָך, בעשטייט גאַרנישט. פערלייגט יענ-טע-ביילע די הענד אויפ'ן האַרצען און חידוש'ט זיך נאָך מעהר:

— רבונו של עולם! טראַכט זי – צו וועמען מיידלעך האָבען יצר-הרע... זי בעהייזט אָבער נישט רעכט זיך ארומ-צוקוקען, ווי עס רוקט זיך צו איהר צו א יונגערמאַן מיט שוואַרץ-צוגעשוירענע וואָנסעלעך און טשעפּעט זיך, אזוי ווי א קלעק טשעפּעט ער זיך:

— מאַסעטשקע מיינע, לאָז מיך געני-סען פון דיין נאַהנטקייט... אך, ווי שיין דו ביזט אין דעם דאַרפ'ס-קאָס-טיום...

קוקט זיך איין יענטע-ביילע אין דערקענט איהם: ס'איז א הר מאַדאַמ'ס ברודער.

זי ווערט רויט און טויט און די הויט ציטערט אויף איהר - ער זאָל זי נאָר נישט דערקענען, מעהר וואָלט איהר ניט געפעהלט.

ער, דער „הער" מיט די צוגעשוי-רענע וואָנסעלעך, לאָזט זי אָבער נישט אָב. פערשטעלט איהר דעם וועג און וויל איהר א קוש טוהן... עי, אלץ יאָ, נאָר דאָס—א גוטע כאַלערע דערלאַנגט זי א פּאָך מיט די הענד און אנטלויפט. ווי פון א שריפה. שוין אויף די טרעפּ שטעהענדיג, קיהלט זי זיך אָב מיט חיסטע קללות:

— א פייער זוכט זיי. די הערשאַפ-טען!... ווי מען קען פון זיי גאָרנישט פטור ווערען... איז מען אין קיך — קריכען זיי אין קיך אריין... איז מען אויפ'ן מאַסקען-באַל, טרעפען זיי דעם וועג א הערצו אויך... ווי מען קען פון זיי גאָרנישט פטור ווערען!... א פייער זוכט זיי!...

ש. דאַבזשינסקאַ.

א צדיק צי א רשע?

א שרעקליכע צוואה פון א רב, מיט וועלכער ס'קאָכט א גאנץ שטעטעל.

אינ'ם שטעטעל קאָמאַראָוו, נישט ווייט פון לובלין טוהט זיך חושך. יודען געהען אום נישט טויט, נישט לעבעדיג. א געוואַלדיגע געשיכטע איז דאָרטען פּער-לאָפען.

אין שטעטעל איז קראַנק געוואָרען דער רב, ר' יחיאל מיכאל, א גרויסער למדן און ערליכער יוד, וואָס האָט איבערגענומען דאָס רבנות אין שטע-טעל פון זיין פאָטער. דאָס גאַנצע שטע-טעל איז געווען אויסער זיך צוליב דעם רב'ס קראַנקהייט. מען האָט געבעטען, געזאָגט תהילים פאַר זיין געזונד. נאָר דער מלאך-המות איז פון די אַלע זאַ-כען נישט נתפעל געוואָרען. און האָט דעם רב צוגענומען צו זיך. א טאָג פאַר'ן טויט האָט דער קראַנקער רב געלאָזט רופען צו זיך די באַלעבאַ-טים. ער האָט זיי איבערגעבען א צוואה און בעפוילען זי עפענען און פאַרלייע-נען דריי שעה נאָך זיין טויט.

די יודען פון שטעטעל זענען זיך צונויפגעקומען כדי אויסצוהערען דעם רב'ס צוואה, נאָר אז מען האָט אָנגע-הויבען לייענען, האָט אַלעמען א שרעק ארומגענומען. דער רב האָט אין דער צוואה געשריבען שרעקליכע זאַכען, ערשטענס, האָט ער בעפוילען, אז מען זאָל איהם נישט אַראָפּלייגען אויף דער ערד, ווי פרומע יודען טוען מיט אַלע טויטע, נאָר מען זאָל איהם אָנטהאָן ביי די הענד און פיס און אַראָפּוואַרפען. דערנאָך זאָל מען איהם צוריק אַוועקלייגען אויפ'ן בעט און נאָכאַמאָל אַראָפּוואַרפען פיר מאָל אזוי. דערנאָך זאָל מען איהם וואַרגען דעם האַלז, דאָס וועט זיין דאָס זעלבע, ווי מען וואָלט איבער איהם אויסגעפיהרט די פיערליי מאָרדען, וואָס זענען פעדשרי-בען אין דער תורה: פערשטיינען, פערי-ברענען, וואַרגען און הרג'ענען.

אז מען וועט דערמיט פערטיג ווע-רען. זאָל מען איהם מיט געבן. אָבער נישט נעמען די קמעים פון זיינע על-טערן, נאָר נעמען קבר פון איינער א פרוי וואָס האָט געקומט אין שטעדטיל פאַר אנ'אויפגעלעסענע. קדיש, האָט ער בעפוילען, זאָל מען זאָגען נאָך איהם נישט עלף חדשים, נאָר גאַנצע צוועלף. ווייל נאָכ'ן טויט פון א זינדיגען דאַרף מען זאָגען א גאַנץ יאָהר קדיש. און נישט אַלעמאָל העלפט עס. אויך האָט ער בעפוילען, אז די קינדער זיינע זאָ-לען נישט נאָכגעהן נאָך דער לויה, ווייל אויף זיין לויה וועלען זיין זעהר א סך שדים, שדי כעס, טייוולאָנים, לצים, מזיקים פערשלעפּטע קראַנק. אויך קינ-דער קענען נאָך פערשלעפען עמיצען פון יענעם עולם אין שטוב אריין.

די יודען אין שטעדטיל זענען גע-

וואס הערט זיך אין ראדאם.

פון היגען קרייז-געריכט.

דריי מאנאטען תפיסה פאר איבערפאהרען א קינד

דער איינוואהנער פראנציישעק פאסטושקא פון נעבען דרילטש איז גע׳משפט געווארען דורכ׳ן היגען קרייז געריכט פאר איבערפאהרען א קינד אויפ׳ן שאסע, וואס איז געווען די סבה פון קינד׳ס טוידט.

דאס געריכט, אנערקענענדיג אלס מילדערענדען אומשטאנד דעם פאקט, וואס דער טרויעריגער פאל איז געשעהן צוליעב אונפארזיכטיגקייט, האט פאסטושקא׳ן פערורטיילט אויף דריי מאנאטען תפיסה.

6 מאנאטען פאר אויסהאקען אנ׳אויג.

עדוארד שווצד פון חיעלקאוויעש האט דעם 23-טען חושטשיען פ. י. געהענדיג אויפ׳ן שאסע הינטער דרילטש זיך צעקריגט מיט דער דורכגעהענדער פרוי טשעפלוק. דער עפילאג פון דער מחלוקה איז געווען, אז שווצד האט דער פרוי געווארפען א שטיין, וועלכער האט אויף אזא פאטאלען אופן געטראפען דער פרוי אין אויג, אז עס איז אינגאנצען אויסגערינען.

דער אומגליקליכער פרוי האט מען דערנאך ארויסגענומען דאס שווארצע אפעל און זי האט דאדורך פערלוירען דאס לינקע אויג.

שווצד איז געשטעלט געווארען פארן היגען קרייז-געריכט, וואו דער ד״ר בעלטשינסקי האט קוואליפיצירט שווצד׳ס טהאט אלס איינער פון די שווערסטע קערפערליכע בעשעדיגונגען.

דאס געריכט האט שווצד׳ן פער׳משפט אויף 6 מאנאטען תפיסה.

פאליציי - פשאדאווניק פערורטיילט אויף 6 מאנאטען תפיסה.

אין היגען קרייז-געריכט איז די טעג בעטראכט געווארען א פראצעס, אין וועלכען דער בעשולדיגטער איז געווען דער פאליציי - פשאדאווניק פון יאסטזשעמב, לעוויצקי.

אין דעם בעשולדיגונגס-אקט ווערט דערציילט, פון א געפעלשטען דאקומענט, וואס איז פארגעקומען ביי פאלגענדע אומשטענדען:

דער באהן-אויפזעהער אין יאסטזשעמב, דראזשדזש, האט געשיקט זיין בעקאנטען, יאן נאטארא, אין שפייז-געוועלב פון זאפיא חמיעלעווסקי צו קויפען פאר איהם א פלעשיל בראנפען פאר וואס ער האט אנשטאט 3 זל. בעצאהלט 3 זל. מיט 60 גר.

וועגען דעם האט נאטאר געמאלדען אויפ׳ן פאליציי-פאסטערונעק, וואו ס׳איז צונויפגעשטעלט געווארען א פראטאקאל און נאכהער איז פערפיהרט געווארען אנ׳אויספארשונג.

די אויספארשונג איז פון פאסטערונעק איבערגעשיקט געווארען צום קאמענדאנט פשעדאווניק לעוויצקי, וועלכער האט דעם פראטאקאל ליט׳ן רעזולטאט פון דער אויספארשונג פערניכטעט, איבערגאבענדיג פון דעם א פיקטיווען פראטאקאל, פון וועלכען ס׳איז אויסגעקומען, אז נאטאר האט מגזומר׳שט זיך טודה געווען, אז דעם בראנפען האט ער ביי דער דמיעלעווסקא נישט געקויפט, נאר ער האט עס געבראכט פון דיין אייגענער שטוב.

אויפ׳ן יסוד פון דער דערמאנטער בעשולדיגונג האט דער פראקוראטור אמט ביים קרייז-געריכט אין ראדאם געשטעלט לעוויצקי אין בעשולדיגונגסצושטאנד, אז זייענדיג פאליציי-פשאדאווניק האט ער בעזאוסטזיניג געפעלשט א דאקומענט.

נאכ׳ן אויסהערען עדות און די צדדים האט דאס געריכט פער׳משפט דעם גזלן. פאליציי פשאדאווניק אויף 6 מאנאטען תפיסה.

הילפ׳ס - געזעלשאפט „עזרה" פערטיילט 8 וואגאנען קויהלען.

אין ראדאם זענען פינדעסטוועגען דא יודען, וואס ווילען אויף דער קויהלען-אקציע קיין גראשען געלד נישט געבען — עזרה וויל זייערע נעמען בעקאנט לאזען דער עפענטליכקייט.

דורך דער עזרה איז ביז דער היינטיגער וואך געהאָרען פערטיילט אכט וואגאנען קויהלען. ביים היינטיגען טאג זענען נאך דא איינציגע הונדערט פעדערגעסטריירטע וועלכע קאנען נישט חערען פארלויפיג ערלעדיגט, ווייל דער רעזולטאט פון דער געלד-זאמלונג קאן נישט דעקען אפילו שוין דעם פערטיילטען סכום. נישט קוקענדיג אויף דעם אלעם, וועט מען נאך במשך פון דער היינטיגער וואך די זעלבע פערזאנען ערלעדיגען מיט׳ן גלויבען, אז פארט וועט די היגע אידישע עפענטליכקייט אויך פערשטעהן איהר פליכט לגבי דער „עזרה".

צום בעדויערן זענען געווען פאלען, וואס פערמעגליכע בירגער האבען אבגעזאגט פון געבען וואסער ס׳איז סומע אויף דעם צוועק, די דענערווירטקייט פון די זאמלער איז געווען זעהר גרויס. אז זיי האבען איינפאך פערלאנגט די זעלבע נעמען בעקאנט צו מאכען פאר דער עפענטליכקייט. די פערוואלטונג „עזרה" האט פארלויפיג זיך שוין דעם אבגעהאלטען מיט דער האפנונג, אז אויך די זעלבע וועלען פערשטעהן די וויכטיגקייט פון דער זאך און זיי וועלען די שפענדונגען אליין צושיקען.

וועץ אויסער זיך. די אזוי נעמט מען עפעס א רב ביי די הענד און ביי די פיס, און מען הארפט איהם שוישטעהייש אויף דער ערד! און די אזוי נעמט מען דאס א רב און מען לעגט איהם אין שכנות מיט אנ׳אויסגעלאסענער טויטער יודענע! אין שטעדטיל איז געווארען א טומעל, א בהלה. מען איז אוועקגעלאפען, געבראכט רבנים, אבער די רבנים האבען נישט געוואוסט וואס צו טוהן: צי פאלגען דעם געשטארבענעמס וואונש און אפטון איהם נאכ׳ן טויט אזעלכע בזיונות, אדער נישט? נאך גרויסע טראכטעניש׳ן, איז בעשלאסען געווארען צו טוהן דעם פערשטארבענעם רב׳ס ווילען. צוויי יודען האבען איהם אנגענומען ביים קאפ, אנדערע ביי די פיס, און איהם געווארפען עטליכע מאל פון דער הויך אראפ. די יודען זענען שיער נישט אומגעקומען פון שרעק. אז עס איז געקומען צו דער קבורה, און מען האט דעם רב אהינגעלייגט אין א ווייט, נעבען דער אויסגעלאסענער טויטער יודענע, האבען יודען געקלאגט ווי די ביבערס — דאס גוטע-ארט איז געווען פערטרונקען פון טרעהרען.

אבער דאס איז נאך גארנישט, אין פערגלייך מיט דעם, וואס עס איז פארגעקומען שפעטער נאכ׳ן בעגראבען. לויטן וואונש פון פערשטארבענעם רב האט מען געדארפט פארלייענען פאר׳ן עולם דעם רב׳ס וידוי, און יודען זענען שיער נישט פון זינען אראפ, אויסהערענדיג, וואס דער רב האט וועגען זיך אנגעשריבען.

„איך, דער צוטראטענער ווארעם, דער שטויב פון זי פיס, דער קלענסטער פון די קלענסטע, דער נידריגסטער פון די נידריגסטע, בין בעגאנגען אלע עבירות. יודען, איך האב גע גנב׳עט, געראבעט, איך האב גענומען כאבאר, צוגעהאלפען די רייכע און אומגערעכטע, געגעבען זיי גערעכט. און אומגערעכט געגעבען די ארימע און גערעכטע. איך האב צוגענומען געלד ביי יתומים און אלמנות, איך האב גע גנבעט געלד ביי די ארימע כלה׳ס, איך האב טרייפענע עסענס געמאכט כשר און כשר׳ע עסען—טרייף. איך האב נישט געדאווענט, נישט געלערענט, נישט אפגעהיט שבת, געגעסען חמץ אין פסח געגעסען און געטרונקען אין יום-כפור, געראויכערט אום שבת, נישט געלייגט א סך מאהל קיין תפילין, דערצו בין איך געווען א גרויסער בעל-תאוה, איך האב געזינדיגט מיט חייבער פון מענער, געגלוסט א. אז. וו. וו. א. אז. וו."

נישטא קיין זינד אין דער וועלט, וואס דער רב זאל אין זיין וידוי נישט האבען אויסגערעכענט. פרעמדע פרויען, נישט אפגעהיט קיין יודישקייט. דערביי מאכט ער זיך מיט דער בלאטע צו-גלייך און הייסט זיך אנטון נאכ׳ן טויט אלע חרפות און בושות. „נישט נאר, — שרייבט ער, — וואס איך אליין האב געזינדיגט, נאר איך האב אויך געמאכט זינדיגען אנדערע, דערמיט, וואס איך בין געווען אזוי לאנג רב, האב איך געבראכט זינד אויפ׳ן גאנצען שטעטל און זאל זיין מיין נאמען צושאנד און שפאט אין צו-פלוך אויף דור-דורות, און נישט בלויז, וואס מען טאר נישט לייגען מיין זינדיגען גוף נעבען די קברים פון מיינע עלטערן, נאר אפילו פאר דער זינדיגער פרוי וועט זיין אנ׳עחלה, ווען מען וועט אוועקלייגען מיינע ביינער נעבען איהר".

תשעה-באב איז געווען אין שטעטל. א קלייניגקייט, א רב שרייבט אויף זיך אזעלכע זאכען!

איצט זיצען די רבנים און ווייסען נישט, וואס צו טוהן. פון איין זייט איז מעגליך, אז דער רב זאל טאקע האבען דערצעהלט וועגען זיך דעם אמת, אז

ראדאמער אינדוסטריעלער-פעראיין ווילט אויס א יור אין דער האנדעלס-אינדוסטריע-קאמער.

אין פעראיין פון די ראדאמער אינ-דוסטריעלער איז פאריגע וואך פארגע-קומען א אלגעמיינע פערזאמלונג פון אלע אינדוסטריעלער פון ראדאמער קרייז.

די פערזאמלונג האט געהאט פאר א אויפגאבע אויסצוזוכהלען איין ראטגע-בער אין דער האנדעלס אינדוסטריע-קאמער אין כאסנאוויעץ.

אויף דער פערזאמלונג איז דורך בעהיימע וואהלען איינשטימיג אויסגע-וועהלט געוואָרען אלס ראטגעבער פון דער קאמער דער קעלצער יודישער אינדוסטריעלער ה' הערמאן לעווי, וועלכער וועט אין דער קאמער רעפ-רעזענטירען דעם אינדוסטריעלער-פער-איין פון ראדאם, קעלץ און זייער אום-געגנד, ווי אויך די האלץ-בראנזשע.

דער אינדוסטריעלער-פעראיין פון ראדאמער קרייז צעהלט יודישע און נישט-יודישע מיטגלידער.

פון יודישען סטודענטן-קרייז אין ראדאם.

די פערוואלטונג פון סטודענטען-קרייז אין ראדאם, איז מודיע זיינע מיטגלידער, דאס פון 20-טען ד. מ. איז געעפענט געוואָרען אין אייגענעם לא-קאל וויטאלדא 11, א לעזע-זאהל, וועל-כער איז פערזעהן מיט פערשידענע צייטונגען און צייט-שריפטען.

דער לעזע-זאהל איז אפען טעגליך פון 6—10 אוונד. דער סעקרעטאריאט איז טהעטיג פון 7—9 אוונד.

פון ראדאמער רעוויזיאניסטישען יוגענד-פערבאנד „מנורה“.

קאמוניקאט.

שבת דעם 1טען 4 אזייגער נאכמי-טאג, איז ביי די בעטייליגונג פון די ווארשאווער דעלעגאטן: בר' קענטאהף, שניידערמאן, זאמעל און די שוועסטער גאטהילף, פארגעקומען א אלגעמיינע פערזאמלונג. אפנעמענדיג א בעריכט פון די פינ-איצטיגע טעטיגקייט פון ראדא-מער סניף, דריקען אויס די דעלעגא-טען גרויס אנערקענונג פאר'ן ראדא-מער סניף, וועלכער האט בעוויזען דורך די קורצע צייט פון זיין עגזיסטענץ צו ענטוויקלען א ברייט-פערצווייגטע קול-טורעלע ארבייט. עס ווערט אויך געק-ליבען א ועד פון די: ברידער גוטמאן מיכאל, צינאמאן אברהם, וויינטרויב מאיר, זאלצמאן שמואל, ראצימארא משה, גוטמאן שמואל און די שוו. מילא מירים.

זונטאג 8 אזייגער אוונד איז פאר-געקומען א רעפעראט פון בר' קענטאהף אויף די טעמא: „דער דריטער אלוועלטלישער לאנדעס-קאנפערענץ פון די ציונים-רעוויזיאניסטען, זיין כאראקטער און בעדייטונג“. נאכדעם ווי דער פאר-זיצענדער בר' מיכאל גוטמאן דאנקט די דעלעגאטען פאר זייער מיטהילף ביי ארגאניזירונג פון די ראדאמער ארגאני-זאציע, ווערט דער רעפעראט אונטער די קלאנגען פון „התקוה“ און „תחזקנה“ פערענדיגט.

דעם זעלבען אווענד איז 10 אזייגער פארגעקימען א באנקעט לכבוד די דע-לעגאטען. נאכדעם ווי עס ווערען גע-האלטען טאאסטען לכבוד דעם מנהיג זאב זשאבאטינסקי, פערברענגען די מיטגלידער ביי א פיין-געדעקטען טיש, וואו דער באנקעט ווערט ביי די קלאנ-גען פון „תחזקנה“ פערענדיגט.

די יעהרליכע פערזאמלונג פון אלגעמיינעם רעוויזיאנס פערבאנד אין לעמבערג.

פון אלגעמיינעם רעוויזיאנס-פערבאנד אין לעמבערג בעט מען אונז מיטצוטיי-לען:

אין דער צווייטער העלפט פון דעם פערגאנגענעם חודש איז אין לעמבערג פארגעקומען די אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג פון דעם אלגעמיינעם רע-וויזיאנס פערבאנד צו וועלכען עס גע-הערען אויך פיעל בענק פון פאלעסיע, וואהלין און קאנגרעס פוילען.

די פערזאמלונג האט בעשלאסען צו גריגדען א צענטראלע באנק פון דעם פערבאנד אין ווארשא און גלייך אויפ'ן ארט איז צוזאמענגעקליבען געווארען א סומע פון א פירטעל מיליאן זלאטעס אלס גרונד קאפיטאל פון דער באנק.

די פערזאמלונג האט אויסגעקליבען א פרעזידיום פונ'ם פערבאנד פון די פאלגענדע פערזאנען: דעפ. ד"ר ה. ראזמארין- פרעזעס; פנחס גאלפערסאן (ראזנא), יעקב לאנדאו (לעמבערג) און ד"ר מאוריצי ריכטער (פשעמישל).

אין פערוואלטונג זענען אויסגעקליבען געווארען די ה"ה: א. י. מאשקאוויטש (קעלץ), ב. קוטין (בראדי), ה. אטערמאן (ווארשא), ד"ר א. שאר (לעמבערג), א. בערגער (לוצק), ד"ר ל. וואהרסאגער (לעמבערג), א. מערין (שידלאוויעץ) ה. טייכער (לעמבערג), מ. קאפלאוויטש (מיעכאוו), רעד. חע-צעלעס (לעמבערג), ד"ר ווינדלינג (נאווי-סאנטש), מ. גאניק (אסטראג-וואל) ס. פפעפער (אסטראוויעץ), מ. יונגפער-מילך (ווארשא) און מ. שייב (לעמבערג).

נאך דער פערזאמלונג איז פארגעקו-מען א זיצונג פון דער נייער פערוואל-טונג אויף וועלכער עס איז בעשלאסען געווארען צוצונעהמען אין פערבאנד א גאנץ רייהע נייע בענק און עס איז אויסגעקליבען געווארען א בעזונדערע קאמיסיע, וואס דארף זיך פערנעהמען מיט דער גרינדונג פון א צענטראלע באנק. די קאמיסיע בעשטעהט פון די ה"ה: פרעזעס ד"ר ראזמארין, ד"ר ריכטער, לאנדאו, גאלפערסאן, קוטין גאלפער, אטערמאן, מאשקאוויטש און יונגפערמילך.

א נייע צענטראלע קאאפעראטי-ווען-באנק אין ווארשא

אין פערלויף פון חודש פעברואר וועט אין ווארשא געגרינדעט ווערען א נייע צענטראלע קאאפעראטיווע-באנק פאר די בענק, וואס געהערען צו דעם אלגעמיינעם רעוויזיאנס פערבאנד אין לעמבערג.

די נייע צענטראלע קאאפעראטיווען-באנק וועט א בעזונדערע אויפמערקזאמ-קייט ווידמען די סוחרישע בענק. וואס ווי בעוואוסט, נויטיגען זיי זיך שטארק אין קרעדיט מיטלען.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אז צו דעם לעמבערגער רעוויזיאנס פערבאנד געהערען אויך פיעל בענק פון פאלעסיע וואהלין און קאנגרעס פוילען.

ער איז טאקע געווען אזא טרעקליכער זינדיגער מענש, און אויב אזוי, איז דאך דאס גאנצע שטעדטעל איינגעטונ-קען אין דערמיט; האט מען גענומען כריפות, און מען דארף צוברעכען די כלים, פאסטען, פון דער צווייטער איז מעגליך, אז דער רב איז גאט די נשמה שולדיג געווען, אז ער איז טאקע גע-ווען אן'עהרליכער יוד, א צדיק, ווי מען האט איהם פאר א זעלכען געקענט. און אז די אלע זאכען האט ער וועגען זיך אנגעשריבען בלויז דערפאר, ווייל ער האט געוואלט אפקומען אויף דער וועלט און קומען אויף יענער וועלט ריין ווי א שעפעלע.

רבנים ווייסען, אז נישט איינמאהל האבען צדיקים געהאט א טבע צו האל-טען זיך פאר רשעים, זינדיגע, און אויסגערעדט אויף זיך אלדאס בייז. אפילו אין דאוונען זאגען דאך אויף זיך פרומע יודען די שרעקליכסטע זא-כען, פון וועלכע זיי האבען קיין בעג-ריף נישט. אזוי איז געווען דער פון דער ערב יום-כפור'דיגער „תפלה-זכה“. אין וועלכען עס ווערען אויסגערעכענט אזעלכע שרעקליכע זינד און פערברע-כענס, וואס קיין שום פערברעכער אין דער וועלט טוט נישט אפ קיין טויזענד-סטען טייל דערפון. דארט ווערט אפילו אויסגערעכענט אזעלכע זינד. ווי האבען פערהעלטנישען מיט היהנער, ווערים און פליגען...

איז גאנץ מעגליך, אז דער רב האט אין זיין גרויס צדקות אויף אויסגע-טראכט אויף זיך די אלע שרעקליכע זאכען, פון וועלכע ער האט אפילו ביים לעבען קיין אהנונג נישט געהאט, כדי דערמיט זוכה צו זיין צו א סך גן-עדן, אויב אזוי, איז דאך דער רב גאר א גרויסער צדיק. וואס פאר'ן שטעדטעל איז גאר א גליק איהם צו האבען ביי זיך, וואס אין זיין זכות מעלען אלע געהאלפען ווערען, און דעריבער דארף מען גאר געהן אויף זיין קבר צינדען ליכט, לייגען קוויטלעך.

מיט איין ווארט, די יודען ווייסען נישט ווי אזוי זיך צו בעגעהן מיט זיי-ער פערשטארבענעם רב, ווייסען נישט וועמען זיי האבען ביי זיך: א גרויסען רשע, אדער א גרויסען צדיק.

און צוליב דעם קריגט מען זיך אין שטעדטעל גאר שטארק. ווארים אויב דער רב איז געווען אזא זינדיגער, ווי ער האט וועגען זיך אנגעשריבען, טאר מען זיין יורש פאר קיין רב נישט מא-כען. פערקעהרט, טאמער איז ער א גרויסער צדיק געווען, דארף מען איתם נישט אנטוהן קיין צרות און בעזארגען גוט די אלמנה זיינע מיט די יתומים.

יודען ברעכען זיך די קעפ, רבנים און גוטע-יודען ארבייטען מעשים און קומען נישט צו קיין טאלק.

ג. ק—ר.

אין טאָג פון דער חופה חערט די כלה, צו־זיקומען־דיג פון קבר אבות, געפעהרליך קראַנק צוז די חופה קומט פאָר בײַם קראַנקען בעט.

מיט א געהיסע צייט צוריק איז גע־שלאָסען געוואָרען א שידוך צווישען א קעל־צער יודיש מיידעל מיט א ראדאמער חתן. דער זמן־חתונה פון דעם פערלאָבטען פאָרל איז בעשטימט געוואָרען אין א טאָג פון א נאָהנסטער = פערגאנגענער וואָך. פון ביידע צדדים האָבען זיך די מחותנים און קרובים פאָרגעגרייט און אלץ איז געוועזן שוין אין בעסטען אָרדנונג דורכגעפיהרט. ס'איז געוועזן צוגעגרייט פון עסען און טרינקען, כלי־זמרים, א מסדר קידושין, און מ'האָט בלויז ערוואַרט דאָס אָנקומען פון די ראדאָמער מחותנים און סתם איינגע־לאַדענע געסט פון דער פרעמד.

אין אָבער בעשערט געוועזן, אז די חופה זאָל נישט פאָרקומען אין זעלבען טאָג און מיט דער כלה איז געשעהן א אומגליק.

אין טאָג פון דער חופה, אין דער פריה, איז די כלה, א קיילעכדיגע יתומה צוהן טאטע־מאמע, אוועק אויפ'ן בית־עולם אויף די קברים פון איהרע פערשטאָרבענע עלטערן, זיי אָנבעטען מזל־טוב, און ווי דער מנהג איז, זיי אויך פערבעטען אויף איהר חתונה. זיי־ענדיג אויף קבר־אבות, האָט די כלה דאָרט שטאַרק מרעיש עולמות געווען און זיך געזאָלגערט אויף די קברים פון איהרע טאטע מאמע, פערגיסענדיג ביטערע טרעהרען, וואָס זי האָט נישט זוכה געווען, אז איהרע עלטערן זאָלען זי היינט פיהרען צו דער חופה.

דאָס כלה־מיידעל האָט זיך אזוי דורכ־געוויינט און די געוויינען ביז די טפאָז־מען זענען געווען אזוי גרויס, אז מען האָט זי א פער'חלש'טע קוים אהיימגע־פיהרט. שוין זייענדיג ביי זיך אין שטוב האָט זיך דאָס מיידעל נאָך אלץ נישט געקענט בערוהיגען און איהר צער האָט זי אזוי שמערצליך געדרוקט ביים הארץ, אז זי איז מיט אמאָהל געפעהרליך קראַנק געוואָרען און געפאַלען צו־בעט.

אין דער זעלבער צייט זענען די ראדאָמער מחותנים מיט'ן חתן ארויס־געפאָהרען אויף א עקסטרא־בעדינגענעם אויטאָ קיין קעלץ און נישט וויסענ־דיג פון גאָרנישט זענען זיי, קומענדיג קיין קעלץ, געגאַנגען זיך בעגריסען מיט דער כלה. דאָרט האָבען זיי געטראָפען א שרעקליך בילד. די כלה ליגט אין איהר צושטאַנד איז געפעהרליך. אין שטוב איז חושך, א יללה. א געוויין אין די גאַנצע חתונה־שטוב און צוטרויער.

פון שטעלען א חופה אין זעלבען טאָג איז קיין רייד שוין נישט געווען, די צוגעגרייטע מאכלים אין משקאות זענען אוועקגעשטעלט געוואָרען און די כלי־זמרים מיט'ן מסדר־קידושין זענען געבליבען זיצען אין דער היים.

די מחותנים זענען געלאָפען צו קעל־צער רביים און רבנים פרעגען א שאלה וואס צו טוהן, צי מ'זאָל אָבלעגען די חתונה אויף א אומבעשטימטע צייט, אָדער די חופה זאָל פאָרקומען. ווי מען גיעט איבער, האָבען די רביים גע־פסק'ענט, אז די חופה זאָל פאָרקומען אויף צומאָרגענס, מאָנטאָג, ווען די כלה וועט זיך פיהלען עטוואָס בעסער. דער פסק איז אויסגעפיהרט געוואָרען אין די חופה איז, ווי מען שמועסט, געשטעלט געוואָרען צומאָרגענס, מאָנטאָג, ביים קראַנקען בעט פון דער כלה.

פון סוחרים־פעראײן אין ראדאם.

אכטונג סוחרים

פון: אלע בראַנזשעס.

אין הסכם מיט דער פעראָרדנונג פון סטאראסטא גולינסקי זענען אלע גע־שעפטען אינהאבער אונבעדינגט מחויב צו בעזיצען די פעראָרדנונג וועגען די האנדעלס־שעהן אין וועלכע ס'איז ער־לויבט צו האַנדלען און דאָס זעלבע אויפצוהענגען אין געשעפט אויף א אָנזעהעדיג אָרט.

די דאָזיגע פעראָרדנונג קען מען בעקומען אין סעקרעטאריאט פון סוח־רים פעראיין (לובעלסקא 18).

• • •

די וואהלען פון א פארשטעהער אין דער האַנדעל און אינדוס־טריע־קאַמער.

ווי בעוואוסט האָט אויך דאָס יודישע סוחרטום אין ראדאם געדאַרפט שיקען איהר פאָרשטעהער אין דער אזוי וויכ־טיגער אינסטיטוציע פאר'ן סוחרטום ווי ס'איז די האנד. און אינד. קאמער. מיטוואָך דעם 16 ל. ח. איז טאקי פאָרגעקומען אין היגען סוחרים פעראיין א אלגעמיינע מיטגלידער פערזאמלונג, מיט דער אויפגאבע אויסצושטעלען א פארשטעהער אין דער קאמער. כאָטש די וואהל־פערזאמלונג איז אויסגעפאלען אין מיטען דער וואָך און דערצו אין דער פריה, ווען יעדער איינער איז פערזאָגט, דאָך האָבען די סוחרים גלענ־צענד פערשטאַנען אָבצושאַצען די וויכ־טיגקייט פון די וואהלען, ביטייליגענ־דיג זיך מאסענווייז אין דער פערזאמ־לונג.

ביי א פול געפאַקטען זאהל עפענט דער וואהל־קאָמיסאר אינז. קאליאשינסקי די פערזאמלונג פערבעטענדיג צום פרעזידיום די ה"ה: פרעזעס נתן זיגמאַן, יעקב אדלער, ליזער פרענקעל און יעקב לאַנדאו. זעהר א געלונגענע בע־ריכטונג'ס רעדע האָט פרעזעס זיגמאַן

Kino ODEON w Radomiu.

Anons! OD PONIEDZIAŁKU dnia 28 Stycznia 1929 r. **Anons!**

Wielka tragiczka ekranu bożyszcze całego świata

LILJANA GISH

w przepotężnym, najnowszym, pełnym uczucia obrazie, pod tytułem:

WICHER

Dramat kobiecego serca i rozpętanych żywiołów.
Grosa straszliwej pustyni i szał namiętnej miłości.
Straszliwa potęga huraganu, lotnych piasków i powietrznej trąby.
O niebywałej mocy rozpętane żywioły przeciw samotnej dziewczynie.
Na tym tle przeżycia biednej sieroty, rzuconej w nieznane sobie strony, między obcych sobie ludzi, uwypuklone przez mistrzowską grę boskiej

LILJANY GISH

nabierają niebywałego wyrazu, wyciskając łzy nawet najmniej uczuciowym ludziom.

Reżyserja WIKTORA SJONSTROMA.

Generalne Przedstawicielstwo
na woj. kieleckie i Skład Fabryczny
J. ZYLBER, Radom
ul. DŁUGA 5.

אין וועלכער ער רעדט ארום די חיכ־טיגע אויפגאבען פון דער האנד. און אינד. קאמער און דאנקט אלע אנווע־זענדע בפרט, דעם קאמיסאר אינזש. קאליאשינסקי פאר זייער אנטייל אין דער פערזאמלונג. מען טרעט צו אויס־צוהלען א פארשטעהער אין דער קא־מער און עס ווערט איינשטימיג אויס־געוועהלט דער פרעזעס ה׳ נתן זיגמאן.

עס האלט דאן א רעדע דער אינזש. קאליאשינסקי, וועלכער דריקט אויס זיין צופרידענהייט מיט׳ן אויסוואהל פון פרעזעס זיגמאן, אלס ראטמאן פון דער האנד. און אינד. קאמער, וועלכער איז ראוי צו דעם אמט א דאנק זיין אונער־מידליכער ארבייט און לייסטונגען ל־ו־בת דעם סוחרטום. נאך דער שלוס־רע־דע פון פרעזעס זיגמאן, וועלכער דאנקט דעם קאמיסאר אינזש. קאלאשינ־סקי צוזאגענדיג צו שטעהן אויף דער וואך פון די אינטערעסען פון סוחרטום, ווערט די פערזאמלונג געשלאסען.

• • •

זונטאג דעם 27 ד. ח. 7.30 א זייגער אין אווענד קומט פאר אין לאקאל פון סוחרים־פאראיין (לובלינער 18) א רע־פעראט פון אבל. מאוב א. ד. ט. „די קדים נאל־פערברעכענס אין האנדעל".

רעפעראטען אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

פרייטאג און שבת דעם 25 און 26 קומען פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (לובלינער 25) 2 רעפעראטען:

פרייטאג פון פראפ. פ. מושקאטבליט „די יודן אין ספרד", שבת פון פראפ. ר. האלצ־קענער „די פליכטן פון דער יוד. יוגענד".

פון האנדווערקער קלוב.

שבת צו נאכטס דעם 19 ד. ח. איז פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג, פון די מיטגלידער פון האנדווערקער־קלוב, וועלכע זענען גע־קומען אין א צאהל בערך 200 מאן.

געעפענט די פערזאמלונג האט דער פרעזעס מ. רובינשטיין, וועלכער שלאגט פאר אויסצוועהלען א פרעזי־דענטען אויף דער צייט פון דער פער־זאמלונג.

עס ווערט אויסגעוועהלט איינשטימיג ה׳ ו. פר. פון שטאט־ראט מ. קאטלער וועלכער פערבעט אלס אסעסארען די ה״ה י. ראזענבוים און ישראל פעלדמאן.

א קורצען בעריכט פון דער טעטיג־קייט פון די פערוואלטונג פארן פער־גאנגענעם יאהר האט אבגעגעבען דער פר. ה׳ מ. רובינשטיין, וועלכער האט גלייכצייטיג געמאלדען, אז די פערוו... האט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע. דעם קאסע בעריכט האט אבגעגעבען סעק. סטראוטשינסקי.

אין דער דיסקוסיע איבערן בעריכט האבען אנטייל גענומען מ. ראזענבוים, י. וויינגארט, מאגנישעווסקי, איידעלבוים מלינארסקי, דיזענהויז און פישמאן. צום פונקט וואהלען פון א פערוואלטונג האט דער פארזיצענדער אריינגעטראגען א פארשלאג אויסצוועהלען א קאמיסיע פון 7 פערזאן, וועלכע זאל האבען די אויפגאבע רעארגאניזירען די ארבייט אין ה. קלוב אין פערלויף פון 3 חדשים ווי אויך צוגרייטען א אלגעמיינע פער־זאמלונג און פארשטעלען א קאנדידא־טען ליסטע דער פערוואלטונג.

דער פארשלאג איז אנגענומען גע־ווארען און עס זענען געוועהלט געווא־רען פאלגענדע פערזאנען, וועלכע האבען זיך אויף דער ערשטע זיצונג וואס איז פארגעקומען מאנטאג קאנסטיטואירט אויף פאלגענדען אופן:

פארזיצענדער ו. פר. פון שט.־ראט מ. קאטלער, פארזיצענדער דיר. י. קא־סאי, אלס גאספאדאזש פר. פון בעקער־מייסטער פעראיין ה׳ האך.

די קאמיסיע האט בעשלאסען ענער־גיש צו ארבייטען און אפהאלטען 3 מאל אין די וואך איהרע זיצונגען.

סעקר. סטראוטשינסקי.

פון לאקאטארען - פעראיין

זונטאג דעם 20־טען ד. ח. 6 אין אווענד איז אין האנדווערקער־קלוב פארגעקומען די אויסערגעוועהנליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאקאטא־רען־פעראיין. פערזאמעלטע זענען גע־ווען איבער 300. געעפענט די פערזאמ־לונג האט ו.־פר. פון שטאט־ראט מ. קאטלער, וועלכער ערקלערט אין קורצע ווערטער די וויכטיגקייט פון די פער־זאמלונג און שלאגט פאר אויסצוועה־לען א פארזיצענדען אויף דער צייט פון דער פערזאמלונג. איינשטימיג ווערט געוועהלט פר. מ. קאטלער, וועלכער לאדעט איין אלס אסעסארען די ה״ה מאגנישעווסקי און ש. שטיינמאן.

וועגען די נויטיגקייט פון רעארגא־ניזירען דעם לאקאטארען־פעראיין רע־פערירען אויספיהרליך די ה״ה ב. בער־לינסקי, פר. מ. קאטלער, מאגנישעווסקי.

נאך א לענגערע מיינונגס־אויסטויש איז בעשלאסען געווארען אויפצולעבען דעם פעראיין און אדורכפיהרען א ווער־ביר־אקציע פון מיטגלידער.

עס איז אויך בעשטעטיגט געווארען א ביוראשעט אין דער הויך פון 2 טוי־זענד זל. מיטן רעכט צו פערגרעסע־רען אויף 500 זל. די אויסגאבען לויט די איינקונפטען. עס איז געוועהלט גע־ווארען א פערוואלטונג און א רעוויזי־אנס־קאמיסיע פון פאלגענדע פערזאנען:

פר. מ. קאטלער, יוזעף סקאלסקי, ב. בערלינסקי, סט. פאקושעווינסקי, א. האך, ל. מ. זילבערשטיין, ש. שטיינמאן משה בערגער, מ. רינגערמאכער י. י. מאגנישעווסקי, א. שרייבער, מלינארסקי לעווין, י. ד. סטראוטשינסקי, יחיאל ראזענצווייג, מ. גאלדבערג. אין דער רעוויזיאנס־קאמיסיע ה ה: אדוו. שטשא־ווינסקי, אדוו. ח. אטלאס און אייזיק זימלער.

עס איז אויך אנגענומען געווארען ב. בערלינסקי׳ס פארשלאג צו טעלע־גראפירען צום מלוכה־פרעזידענט, צום מארשאל פילסודסקי און צום מארשא־לעק פון סיים וועגען די נויטען פון די לאקאטארען.

קאסע-איינבראך אין דער יודישער גמינע

אין דער נאכט פון מאנטאג אויף דינסטאג האבען גנבים, דורכברעכענדיג דעם סופיט, זיך אריינבעקומען אין גמי־נע, וואו זיי האבען אויפגעריסען די קאסע און פון דארט ארויסגענומען, ווי מען שמועסט, א סומע פון 60 זל.

ווי ס׳זעהט אויס האבען דאס שטי־קעל ארבייט אויסגעפיהרט ספעציאליס־טען־פאכמענער. וועלכע צייכענען זיך אויס אויפן געביעט פון קאסע־איינבראך. אויף ווי ווייט די איינבראך־אקציע איז געווען געפלאנט בעווייזט דאס, וואס חברה האט זיך אויסבעהאלטען אויפ׳ן בוידעם איבער דער גמינע, פון וואנען זיי האבען דורכגעלעכערט דעם סופיט, דורך וואנען זיי האבען זיך גלייך אראבגעלאזט אין גמינע־לאקאל.

די גנבים האבען זיך געקעבט אנצו־טאפען א פעטע אפותיקא. מיינענדיג אז די גרעסערע סומעס געלד וואס די גמינע האט לעצטענס גענומען פאר קרקעות פון רייכע מתים, געפונען זיך אין גמינע־קאסע. זיי האבען אבער גע־האט א טעות אין חשבון און פאר די 60 זל. גיט זיך צושטאכען און פערבלו־טיגט די הענד.

די געפונענע פערבלוטיגטע האנדרוי־כער זאגען עדות, אז די קאסע־ברעכער האבען געהאט נישט קיין זעהר לייכטע עבודה ביי דער עפראבערונג פון דער „גרויסער" סומע 60 זל.

KOCHANEMU KOLEDZE
LUDWIKOWI HIRSZHORNOWI
z powodu zgonu b. p.
OJCA JEGO
wyrazy szczerego współczucia
składa
Abraham Rozenberg.

בעקאנטמאכונג.

די לאנג־עקזיסטירענדע פירמע שטיינבאך אין ראדאם האט דעם כבוד בעקאנט צו מאכען די אידישע בעפעלקערונג פון ראדאם און אומגעגענד, אז מיין געשעפט אין פריש רעמאנטירט געווארען און איז פערזעהן מיט א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע קאפעלושען, היטלען לויט דער לעצטער מאדע. אין געשעפט איז פערהאנען א ספעציעלע אבטיילונג פון גאלאנטעריע פערזעהן מיט א גרויסען אויסוואהל מענער און דאמען־וועש אלע סארטען זאקען, סקארפעטען פון די בעסטע פירמעס. בעזונדערס א גרויסען סארטימענט קראוואטען, זייפען און פערפומען. אלעס צו קאנקורענץ־פרייזען און ביי די בעסטע בעדינגונגען.

פירמע שטיינבאך
ראדאם, לובלינער 25.

קעלצער אבטיילונג.

גרויסער קאמוניסטישער פראצעס
אין קעלץ.

אין די טעג פון מאנטאג דעם 21-טען און דינסטאג דעם 22 טען ה. מ. איז אין קעלצער קרייז-געריכט פארגעקומען א גרויסער קאמוניסטישער פראצעס. אויף דער בעשולדיגונג'ס באנק זיצען די פאלגענדע פערזאנען פון קעלץ, יענדזיעוו, סוכעדניוו א. א.: אבערמאן העשעל. ראפאפארט הערשיל, טרייסטער הערש מאיר, נאגיעל פסח, ראזען משה, ריטערבאנד יצחק, דאנציגער אלי', ברייטבארט שמואל, פאליווא אברהם, קוואשניעווסקי הערשעל. זארעמבא-רבקה, פינקעלשטיין יעקיל, מאלעווסקי בצלאל, קאנער לייביש, מאנעלא הענוך, אקסענבערג, קאסיער משה, ברייטמאן שמואל, נאחיצקי פנחס, קושעווסקי לעאן, ראזענצווייג שמחה, פאטאשינסקא רעגינא, גילבערג סימא, פערענס משה און וויגנאנסקי משה.

אין ערשטען טאג פון פראצעס זענען נאכ'ן איבערלייענען דעם בעשולדיגונג'ס אקט, אויסגעהערט געווארען אלע בעשולדיגטע.

אלע זענען זיך צו דער בעשולדיגונג און געהערען צו דער קאמוניסטישער פארטיי נישט מודה, טראץ דער בעשולדיגטער הערשעל קוואשניעווסקי וועלכער ערקלערט, אז אלס פריזירער האט ער געהאט בעציהונגען מיט מענשען פון פערשידענע ספערען, צוליב וואס איז ער געקומען צו דעם, אז ער האט ארגאניזירט א פעראיין אין וועלכען ער איז געוועהלט געווארען אלס פארזיצענדער, ער ערקלערט, אז זיצענדיג אין תפיסה האט ער זיך איבערצייגט אז דאס איז ווירקליך געווען פון זיין זייט א נארישקייט, אלס יונגער מענש וועלכער הויבט ערשט אן צו האבען בעציהונגען מיט דער געזעלשאפט, זיך צו פערנעמען מיט די טעטיגקייט פון דער קאמוניסטישער פארטיי.

די בעשולדיגטע רעגינא פאטאשינסקא ערקלערט, אז זי איז קיינמאהל קיין קאמוניסטין נישט געווען, דאגעגען ארבייט זי לטובת דעם קרן-קימת-לישראל און איז א אקטיווע ציוניסטין. אין אלגעמיין פיהרען זיך די בעשולדיגטע איוף זעהר רוהיג, ענטפערען העפליך אויף די פראגען פון די ריכטער.

א גרויסער טייל פון זיי זענען נאך מינדער-יעהריגע צווישען וועלכע עס זענען פערהאן אפילו 16 און 17 יעהריגע אויפ'ן ריכטער טיש ליגען איינגע פעקלעך מיט קאמוניסטישע ליטעראטור, וועלכע זענען געווארען קאנפיסקירט ביי איינגע בעשולדיגטע בעת'ן ארעסטירען זיי. די בעשולדיגטע פערטיידיגען 10 אדוואקאטען צווישען זיי אדוו. פאוועלעק פון סאסנאוויץ און האניגוויל פון ווארשא.

נאך די ערקלערונגען פון אלע בעשולדיגטע הערט אנגענומען א שבועה ביי די עדות, און עס הויבט זיך אן דער עדות-פערהער. דער ערשטער עדות קאוואלסקי, פיהרער פון דער אויספארשונגס-אבטיילונג, דערצעהלט ווי אזוי די מאכט איז געקומען אויף די שפורען פון די בעשולדיגטע, ווי אזוי זיי זענען געווארען ארעסטירט, זייערע ערקלערונגען פאר'ן אויספארשונגס-אמט א. א. וו.

עס ווערט דאן אויסגעהערט דער עדות קאלעטא, ער דערצעהלט וועגען די געפינענע בריעף ביי רעגינא פאטאשינסקא אין וועלכע ראזען און קוואשניעווסקי טיילען איהר מיט וועגען דער טעטיגקייט פון דער פארטיי אין יענדזיעוו, און אז זי זאל זיך אינטערעסירען אין בענדין, ווי די געפונט זיך ביי איהר ברודער, וועגען א געוויסען פלאק וועלכער וויל זיך דעקלארירען אין דער יענדזיעווער פארטיי צי איז ער א „היימישער", פאטאשינסקא אין איהרע בריעף צו קוואשניעווסקי פרעגט זיך אן צי מאניעק איז געקומען פון קעלץ און צי האט ער פון דארט עפעס געבראכט „סחורה".

דער עדות, קאמיסאר שישקא, דערצעהלט וועגען דער ענטשטעהונג פון דער קאמוניסטישער פארטיי אין קעלץ. הויפטזעכליך ווענדט ער ארום דער פערזאהן פון בעשולדיגטען מאנעלא וועלכען ער האט אפט געטראפען אויף אונלעגאלע פערזאמלונגען.

דער עדות אסטאנאס פון יענדזיעוו גיעט איבער ווי אזוי ער האט ענדעקט די בעשולדיגטע ביי קאמוניסטישער טעטיגקייט, פון אנהויב האט ער געהאט א חשד אויף דער געזעלשאפט „מוזא" וועלכע איז בכלומרשט געווען א קולטורעלע ארגאניזאציע, ער האט אפט געטראפען די בעשולדיגטע אין לאקאל ביז 1 ביינאכט.

זיין חשד האט זיך באלד בעגרינדעט ווען אין מאי זענען ארעסטירט געווארען די בעשולדיגטע צוליב אויפהענגען ועהנער מיט אנטי-מלוכה'שע אויפשריפטען;

עס ווערען נאך אויסגעהערט די עדות טאפיאל, קופיס, גורמאן, נאחיצקי א. א. און דער ערשטער טאג פון פראצעס איז געענדיגט.

2—טאג פון פראצעס.

ביים אנהויב לייענט דאס געריכט פאר דעם אינהאלט פון די „גריפסען" וועלכע די ארעסטירטע האבען ארויסגעשיקט פון תפיסה צו די קעלצער ארגאניזאציע. די ארעסטירטע ווינדערען זיך ווהאס די קעלצער ארגאניזאציע שטעהט אויף זעהר א נידריגע מדרגה, זי איז גארנישט טעטיג. אויך קלאגען זיי זיך אויף די „חברים" חלאשעווסקי א. א. וועלכע האבען זיך אין תפיסה נישט געוואלט טיילען מיט די שפייזען, וועגען בונט אין תפיסה אין יאהר 1927, אז עס איז געוועהלט געווארען, אין תפיסה א צ. ק. און ביינען אויך איבער, אז ראפאפארט האט זיך „גאמבליעט" אין סוכות אין „ציצילעסאוו".

אין „גריפס", וועלכער איז געשריבען אין יודישען, זעצט איבער דער עקספערט ה' קשענסקי.

דאן ענטפערען אויף די פראגע פון געריכט די בעט דיגע קוואשניעווסקי, ראזען, ריטערבאנד און דאנציגער, אז צו רער קאמונע האבען זיי נאר געהערט איינגע וואכען באלד ביים ארייגעהן אין תפיסה. שפעטער אבער האבען זיי זיך איבערגעצייגט אין א קאמער פון אלגעמיינע ארעסטירטע, און שוין נישט געהאט קיין געמיינזאמע אינטערעסען מיט דער קאמונע, נישט אנטייל גענומען אין קיין שום דעמאנסטראציע, סטרייק א. א. וו.

עס רעדט דאן דער פראקוראר, וועלכער פאדערט די פערדינטע שטראף פאר די בעשולדיגטע. נאכהער רעדען די פערטיידיגער, וועלכע זאגען, אז די בעשולדיגטע זענען די אלע קאינע ווארפענע חלאם בעגאנגען נישט צוליב אידעע. זיי זענען אויך נישט קיין אגענטען פון א פרעמדער מלוכה, ווי דער פראקוראר וויל מיינען, נאר דאס זענען מענשען, וועלכע זענען געווארען ארייגעצויגען אין דער זאך פאר גילד.

נאך די רעדעס פון אלע פערטיידיגער בעקומען די בעשולדיגטע דאס לעצטע ווארט. אלע בעטען א בעפרייאונג, ערענטועל, א מילדע שטראף. דאן געריכט געהט דאן אויף דער בעראטונג. מעלדענדיג, אז דער אורטייל וועט זיין צומארגענס, מיטוואך.

דער אורטייל

מיטוואך 5 אזייגער אווענד ווערט דורכ'ן געריכט ארויסגעטראגען פאלגענדער אורטייל:

סטעפאן מאלעווסקי 25 י. א. אויף 5 יאהר שווערע תפיסה, ראפאפארט הערשל 18 י, א. אויף 5 יאהר שווערע תפיסה דערביי ווערט איהם אראבגערעכענט אויפ'ן גרונד פון די אמנעסטיע א העלפט פון די שטראף, אבערמאן העשל 17 י. א., טרייסטער הערש 21 י. א., מאנעלא הענוך 23 י. א., נאגיעל פסח 18 י. א., ראזען משה 20 י. א., ריטערבאנד 19 י. א., קאסיער 18 י. א. יעדען צו 4 יאהר שווערע תפיסה. דערביי ווערט אראבגערעכענט א העלפט פון דער שטראף אויפ'ן גרונד פון דער אמנעסטיע די בעשולדיגטע אבערמאן, נאגיעל, ריטערבאנד און קאסיער. ברייטבארט 19 י. א. פאליווא אברהם 23 י. א., דאנציגער 22 י. א., פינקעלשטיין 21 י. א., אקסענבערג 20 י. א. צו 3 יאהר תפיסה, דעם מינדעריעהריגען ברייטבארט אויפ'ן גרונד פון דער אמנעסטיע ווערט אראבגערעכענט א העלפט. קוואשניעווסקי הערשל 22 י. א., קאנער 22 י. א, צו 2 יאהר תפיסה. ברייטמאן שמואל 16 י. א. אויף 4 יאהר תפיסה און איהם ווערט א העלפט געשאנקט אויפ'ן גרונד פון דער אמנעסטיע. זארעמבא רבקה 25 י. א. אויף 1½ יאהר תפיסה. די לעצטע איז געווארען געשולדיגט לויט'ן ארטיקעל 129 פאר ווייטהאלטען די אומלעגאלע ארבייט.

בעפרייט זענען געווארען: נאחיצקי פנחס 23 י. א. פערענס משה 19 י. א., וויגנאנסקי 20 י. א., קישצינסקי לעאן 36 י. א., ראזענצווייג שמחה 16 י. א., פאטאשינסקא רעגינא 18 י. א., גילבערט סימא 21 י. א.

נאכ'ן אורטייל האבען די פערטיידיגער אנגעהויבען צו מאכען צוזאמען ריקציעס און געשריבען „נידער", די פאליציי האט אבער זיי באלד אין דעם געשטערט און אין אויטאמאבילען אבגעפיהרט אלע אין תפיסה אריין.

Kino „CORSO" Teatr

Od poniedziałku 21 stycznia

Nareszcie dawno oczekiwany film, pełen niefrasobliwego żywiołowego humoru, pod tytułem

Król Ułanow

Wspaniała kino-operetka w 12 dużych aktach.

Kino „ODEON" Teatr

Od 24 stycznia r. b.

Minstinguet, Claude France i Piotr Batszoff

oto trzy magiczne nazwiska, które wypełniają wszystkie kina całego świata po brzegi, podczas demonstrowania obrazu, p. t.

WYSPA ROZKOSZY

Treść pierwszorzędna i miła. Zdjęcia Korsyki i Nicei przepiękne. Zdjęcia w kolorach.

Kino „Nowe Czary" Teatr

היינט דעמאנסטרירען מיר
א סאלאָן עראָטיש בילד
א. נ.

Dla Jednej Kobiety

אלס נאדפראגראם א עגזאטיש מורח-בילד

Arcyzłodziej z damaszku

מיט דוגלאס
אין דער הויפט ראָל.

MAGISTRAT miasta RADOMIA

WYDZIAŁ SKARBOWY

podaje do publicznej wiadomości, że dn. 25 i 28 stycznia 1929 r. między godziną 9-tą a 3-cią po południu odbędą się na Placu Jagiellońskim przymusowe licytacje ruchomości u niżej wymienionych osób: na pokrycie zaległych podatków i innych należności:

dn. 25/I 1929 r.

1) Pomorskiego Marjana, zam. ul. Żeromskiego № 58/60

na: 1 kredens dębowy ciemny, 1 zegar stojący szafkowy, 1 otomanę, 1 szafę z lustrem, 1 stół dębowy, 8 krzeseł dębowych obijanych skórą, 1 maszynę nożną do szycia.

dn. 28/I 1928 r.

2) Milmana Chaskla zam. ul. Grodzka № 8

na: 2 szafy, 2 kredensy, 1 stolik, 6 krzeseł, 4 krzesła gięte (stare) i 4 lichtarze srebrne.

MAGISTRAT m. RADOMIA
Wydział Skarbowy.

Każda kobieta powinna mieć starannie dobrane perfumy, których subtelna woń odpowiadać będzie jej urodzie - będzie tą urodę potęgować i stwarzać zainteresowanie i ogólną zazdrość.

Perfumy o cudnych i subtelnych zapachach dostać można

w Składzie Aptecznym

F. Łagodzinskiego

w RADOMIU,
Plac 3-go Maja 1.

צו די אויפמערקזאמקייט

פון אלע הידעשנס פון ראדאָם און אומגעגענד

ביים קויפען עסיג זייט פאָרזיכטיג און ליגט אכט אויף די פאבריקס מארקע ZDROWIE Przednowek וועלכע אנטהאלט די ריכטיגסטע דאָזע שטארקייט און אונטערשיידעט זיך געגנליך פון אנדערע מיקורענץ עסיג אויסארבייטונגען. ווען איהר שיקט אייער הויז-דינסט געזינד צו קויפען עסיג מאנט זיי אויפמערקזאם אויף די מיוחד פלאש ZDROWIE וועמענס עסיג איז דיסטילירט און דורך כעמישע לאבאראטאריום'ס געפרעקענט געוואָרען אלס דער בעסטער היגעניסטער עסיג און איז דער איינציגער אויף וועלכען מען קען זיך גישט בעקלאגען, אז ער איז צו ליב די סוראגאט - עלעמענטען שעדליך צום געזונד.

אתוער'ס 1 פלאש עסיג קאָסט נור 20 גר.

ZDROWIE עסיג-פאבריק
N. Przednowek.

אויפרוף.

די ראדאָמער חברה קדושה וחסד של אמת

ווענדעט זיך מיט א בקשה צו די ראדאָמער פרויען זיי זאָלען זיך איינשרייבען אלס מיטגלידער אין דער חברה. מיר גלויבען, אז אין אונזער שטאָדט געפינען זיך יודישע פרויען, וואָס ווייסען אָבצושאצען די גרויסע מצוה פון דעם חסד, וואס מ'שהוט מיט א מענש צום לעצט.

די פרויען, וועלכע וועלען זיך איינשרייבען אלס מיטגלידער, וועלען זייערע נעמען פערשריבען ווערען אין פנקס של חברה קדושה, וואָס עקזיסטירט שוין א סך צעהנדליגער יאהרען.

איינשרייבען קאָן מען זיך ביי דעם גבאי ר' מאיר וואָלף ריבטמאן.

די פערוואַלטונג
פון דער חברה קדושה וחסד של אמת
אין ראדאָם.

Absolwent uniwersytetu francuskiego
udziela lekcji franauskiego i konwersacji według najnowszej szybkiej i łatwej metody—Brunot (w godz. popołudniowych) w domu i po za domem.
Inżynier M. Rozenberg, Rwańska 21 - tel. 537

א גע זיכערס לעבען

Kursy samochodowe

H. PRYLIŃSKIEGO

Warszawa, Aleje Jerozolimskie 27

לערן ארטען מיט דאַפּלטער פירונג
ווינטל-פעטענט.
פערלייכטערונג און אילט צו די לערע.
ביכער און גינסטיגער איינלערען.
אפיצקע און דירה פאר פראָווינץ
פראַקטיקאנטען און דושעגטעלמען פאַר די רכב.
א טאַגער-ערלייבניש הערט גזויכערס.
א ספעציעלער קורס פון מאָטאָציקלען.

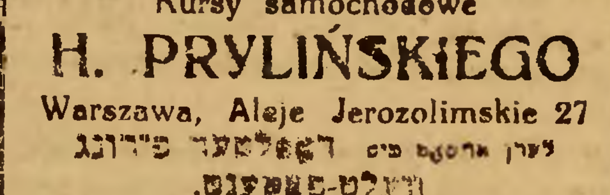

Od wielu lat już istniejące

Biuro Próśb

p. f. **„PROLITEX"**

TŁOMACZEŃ i PRZEPISYWAŃ

RADOM, WAŁOWA 5, oficyna I-e piętro.

USKUTECZNIA

Podania, skargi, opozycje, apelacje w sprawach cywilnych, karnych, wojskowych i paszportowych oraz rekursy do wszystkich urzędów państwowych i administracyjnych.

KORESPONDENCJA HANDLOWA

Umowy i punkt. przedrejentalne

Redaktor i wydawca Ch. M. Herc

Odbito we własnej drukarni Szwarlikowska 20